

ООУ „ БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ“ Пробиштип
ПЛАНИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО СЛОБОДЕН ИЗБОРЕН ПРЕДМЕТ

ЗАШТИТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

ЗА IV ОДДЕЛЕНИЕ- ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

2 часа неделно - 36 часа годишно

Се реализира во текот на едно полугодие

Наставници кои реализираат настава во IV одделение

(Мирјана Николовска, Маја Миленковска, Маја Митевска Поцева, Даниела Гичевска и Владимир Лазаревски)

превземено од ООУ „РАЈКО ЖИНЗИФОВ“ К.Вода, Скопје

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставен предмет	Заштита на животна средина
Изготвил / Училиште :	ООУ „Рајко Жинзифов,, н. Драчево
Прилагодиле:	ООУ „Браќа Миладиновци“ - Прибиштип
Вид/категорија на наставен предмет	Слободен избран предмет
Одделение	IV (четврто)
Теми/подрачја во наставната програма	
Број на часови	36
Опрема и средства	<ul style="list-style-type: none"> • Аудиовизуелни средства (телевизор, ДВД-плеер, ЛЦД-проектор, касетофон, дигитален фотоапарат, дигитална камера, компјутер, паметна табла, печатач или други дигитални уреди). <ul style="list-style-type: none"> · Интернет, образовни софтвери. · Средства и материјали за рециклирање пластика, ткаенина, хартија). · садници · Нагледни средства (цртежи, фотографии, изработки, списанија, книги, плакати, постери, апликации, илустрации, проспекти).

Наставна програма за слободен изборен предмет

Слободен изборен предмет: Заштита на животната средина

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Наставната програма вклучува релевантни компетенции од следното подрачје : Изборни предмети за проширување/продлабочување на знаењата од задолжителните наставни предмети

Ученикот/ученичката знае и/или умее:

III-A.33	Да истражува и дискутира за влијанието на науката, технологијата и активностите на човекот врз животната средина.
III-A.29	Да разгледува и одбира идеи, набљудува, предвидува и поставува претпоставки (хипотези), собира и вреднува докази, проверува предвидувања, планира, организира и спроведува истражување, евидентира, обработува, анализира и претставува резултати, евалуира и дискутира заклучоци;
VI-A.18	Критички да анализира закани од небалансираниот развој врз животната средина и активно да придонесува кон нејзината заштита и унапредување;
IV-A.5	Да определи какви информации му/и се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини и да ја процени нивната релевантност во однос на конкретната потреба и веродостојноста на изворот;

Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:

III-Б.6	Природните ресурси на Земјата се ограничени и нивното неодговорно искористување има последици по квалитетот на животот;
III-Б.8	Секоја индивидуа е одговорна за зачувување на природната средина во непосредното опкружување и пошироко и дека треба да развива еколошка свест и да делува во насока на заштита и одржливост на животната средина;
VI-Б.9	Секој граѓанин треба да преземе одговорност за промените во природата предизвикани од активностите на човекот;
III-Б.7	Глобалното затоплување води кон природни катастрофи со последици по живиот и неживиот свет на целата планета;

Наставната програма вклучува дополнителни релевантни компетенции и од следните подрачја на Националните стандарди:

Дигитална писменост, Природни науки Личен и социјален развој, Општество и демократска култура и Техника, технологија и претприемништво

Ученикот/ученичката знае и/или умее:

IV-A.2	да процени кога и на кој начин за решавање на некоја задача/проблем е потребно и ефективно користење на ИКТ;
III-A.30	Да организира и претставува квантитативни податоци табеларно, графички, со дијаграм и скици и да толкува податоци од различни области претставени на различни начини;

IV-A.8	на безбеден и одговорен начин да ги користи дигиталните содржини, образовните и социјалните мрежи и дигиталните
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците кои се јавуваат на патот кон нивно остварување;
V-A.10	да применува етички начела при вреднување на правилното и погрешното во сопствените и туѓите постапки и да манифестира доблесни карактерни особини (како што се: чесност, правичност, почитување, трпеливост, грижа, пристојност, благодарност, решителност, одважност и самодисциплина);
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените грижи и потреби на конструктивен начин;
VII-A.9	активно да учествува во тимска работа според претходно усвоени правила и со доследно почитување на улогата и придонесот

Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:

III-B.5	Љубопитноста, систематичноста и иновативноста се клучни за развивање на научно-истражувачката мисла;
III-B.9	Треба да ги разбира предностите, ограничувањата и ризиците на научните теории и нивната примена и да покажува развиен однос кон носење правилни одлуки и градење вредности, вклучително и моралниот аспект при решавањето проблеми.
IV-A.8	на безбеден и одговорен начин да ги користи дигиталните содржини, образовните и социјалните мрежи и дигиталните

IV-Б.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење – ги олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативноста и иновативноста, нуди разни можности за забава;
V-Б.4	секоја постапка која ја презема има последици по него/неа и/или по неговата/нејзината околина;
V-Б.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
V-Б.8	интеракцијата со другите е двонасочна – како што има право од другите да бара да му/и биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби;

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема 1. *Животна средина 11 часа*

Знаења/вештини:

- Ја разбира разликата меѓу здрава и загадена животна средина
- Може да ги идентификува/препознае причинителите за загадување на животната средина
- Умеа да употребува интернет пребарувања за податоци на соодветната тема
- Разбира како се одржува здрава животна средина
- Сфаќа дека здрава животна средина е услов за живот на живите суштества.

Ставови/вредности:

- Прифаќа дека сите сме одговорни за состојбата на животната средина
- Подготвен/а е да презема активности кои му овозможуваат да ги истакне своите знаења и умеeња
- Верува дека може да постигне повеќе во зачувување на здрава животна средина
- Разбира дека треба да се грижи за животната средина

Содржини (и поими) и број на часови

Примери на активности:

- Поим за животна средина

Животна средина

- **број на часови: 1**

Одредување на поимот животна средина Животната средина буквално значи околина и се што влијае на организмот за време на неговиот живот е колективно познат како неговата околина. Со други зборови, "Животната средина е сума на вкупните површини на вода, воздух и земјиште меѓу себе и со човечкото суштество, другите живи организми ". Ги вклучува сите физички и биолошки околности и нивните интеракции.

- Животна средина- видови и распространетост

-копно
-воздух
-вода

број на часови: 1

- Следење на презентација за видовите на животната средина
- Истражување за распространетост на видови на животна средина

<ul style="list-style-type: none"> ● Животни животни, живеалишта <p>број на часови : 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Следи презентација за животните и нивните живеалишта во животната средина ● Истражување за загрозени живеалишта на животните како резултат на загадена животна средина
<ul style="list-style-type: none"> ● Растенија почва, земја, воздух <p>број на часови : 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Следи презентација за влијанието на животната средина врз растенијата ● Истражување за значењето на растенијата за здрава и чиста животна средина
<ul style="list-style-type: none"> ● Загадувачи на животни средини <ul style="list-style-type: none"> -загадување на почва -загадување на воздух -загадување на вода -индустрија, термоцентрали, моторни возила , отпад, <p>број на часови : 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Следи презентација за причинители (загадувачи) на животните средини ● Истражување за загадувачи на животните средини
<ul style="list-style-type: none"> ● Важност од зачувување на природните живеалишта- Што ни треба да останеме живи? <p>број на часови : 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Следи презентација за важноста од зачувување на природните живеалишта ● Истражување за заштита и зачувување на природните живеалишта

- Изработка на плакат за животна средина-

број на часови : 1

- Изработка на плакат за заштита на животната средина

Тема 2. *Вода 13 часа*

Знаења/вештини:

- Го разбира поимот вода и неговото значење за животот на живите суштества
- Може да ги идентификува/препознае причинителите (загадувачите) на водата
- Умее да употребува интернет пребарувања за податоци на соодветната тема
- Разбира како се користи рационално водата
- Сфаќа дека постои климатско влијание врз промените на водата
- Го интерпретира водниот циклус, т.е. кружењето на водата во природата.

Ставови/вредности:

- Прифаќа дека сите сме одговорни за загадувањето на водите
- Подготвен/а е да презема активности кои му овозможуваат да ги истакне своите знаења и умеења
- Верува дека може да постигне повеќе во спречувањето на загадување на водата
- Разбира дека треба да се грижи за рационално користење на водата
- Наведува примери за водите (мориња, река, поток, езеро, бара)
- Ги поврзува особините на водната животна средина со типот на животната заедница (барска, речна, езерска)

Содржини (и поими) и број на часови

Примери на активности:

- Поим за вода
цврста
течна
пареа
кондензација

број на часови: 1

- Одредување на поимот вода и состојбата во која таа се јавува

<ul style="list-style-type: none"> • Распространетост на вода -мориња и океани замрзната вода на половите, глечерите, реките, мочуриштата и атмосферата <p>број на часови: 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следи презентација за распространетоста на водата на Земјата • Истражување за процентуалната застапеност на водата во мориња, и океани, реки, езера
<ul style="list-style-type: none"> • Извори на вода и нивна искористеност <p>недостиг на вода намалување на нивото на реките суви периоди</p> <p>број на часови: 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следи презентација и дискусија за изворите на вода и нивната искористеност
<ul style="list-style-type: none"> • Влијание на климатските промени врз водата (обилни дождови, екстремни суши) <p>број на часови: 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следи презентација и дискусија за влијанието на климатските промени врз водата.
<ul style="list-style-type: none"> • Кружно движење на водата (постојаното движење на водата на, во и над земјата) <p>број на часови: 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Претставување на кружно движење на водата

<ul style="list-style-type: none"> ● Загадување на вода-индустриски отпад (отпадни води) отпадот од домаќинствата хемикалии кои се користат во земјоделството (пестициди, вештачки ѓубрива ● број на часови: 2 	<ul style="list-style-type: none"> ● Следи презентација за главните загадувачи на вода ● Истражување за начинот на кој се загадува водата
<ul style="list-style-type: none"> ● Рационално користење на вода <div data-bbox="309 667 504 821" data-label="Text"> <p>Начини за штедење на вода</p> <p>Додека ги миеш забите- не оставај да тече</p> <p>Во лето не ја оставај да тече за да дојде поладна</p> <p>Водата е живот! Затоа штеди ја!</p> <p>Водата ја има насекаде околу нас но ако промислиме да не ја штедиме-ќе се случи она најлошото ќе нема вода</p> </div> <div data-bbox="376 837 492 970" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="560 683 779 758" data-label="Text"> <p>Кога мнете чинии со раце, не ја оставајте водата за плавнење да течи, едниот мијалник напнете го со вода за миење, а другиот со чиста вода за плавнење.</p> </div> <div data-bbox="600 769 743 901" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="560 901 766 944" data-label="Text"> <p>Собирајте ја дождовницата и со неа измивајте ги дворницата, заливајте ја градината и друго.</p> </div> <p>број на часови :1</p>	<p>Учениците запишуваат пораки на компјутер за рационално користење на водата</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Заштита на природните извори на вода број на часови :1 	<ul style="list-style-type: none"> ● Следење на презентација и дискусија за заштита на природните извори на вода

<ul style="list-style-type: none"> • Природни и вештачки езера – Охридско езеро, Преспанско езеро, Дојранско езеро, Тиквешко езеро, Мавровско езеро, Велешко езеро <p>број на часови : 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следење на презентација и дискусија за природните и вештачките езера во нашата земја
<ul style="list-style-type: none"> • Изработка на плакат на тема вода <p>број на часови : 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Учениците изработуваат плакат на тема вода (значење на водата, загадување, заштита на водите)

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема 3. *Отпад 12 часа*

Знаења/вештини:

- Го разбира поимот отпад
- Може да ги идентификува/препознае видовите на отпад
- Умее да направи изработки од рециклиран материјал
- Разбира што е рециклирање

Ставови/вредности:

- Смета дека треба да работи на подигнување на свеста за штетата од отпадот за животната средина
- Прифаќа дека треба да учествува во процесот на рециклирање
- Верува дека може да постигне повеќе во соработка со другите ученици
- Разбира дека треба да се грижи за начинот на складирање на отпад

Содржини (и поими) и број на часови

Примери на активности:

- Поим за отпад
Материјал кој не им е потребен на луѓето и заради тоа се исфрла на различни начини

број на часови: 1

Одредување и дискусија за поимот отпад

<ul style="list-style-type: none"> • Видови отпад (органски отпад, електронски отпад, стакло, пластика ,хартија метал) <p>број на часови: 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следење на презентација и дискусија за видови на отпад • Истражување за најмногу застапен отпад
<ul style="list-style-type: none"> • Електронски отпад Батерии, кертрици, тонери мауси , тастатури, монитори, кукишта <p>број на часови : 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следење на презентација за електронски отпад и негово складирање
<ul style="list-style-type: none"> • Рециклирање Преработка на користени материјали за изработка на нови <p>број на часови : 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рециклирање на хартија- (изработки на од стара користена хартија) <p>број на часови : 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рециклирање на ткаенина <p>број на часови : 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Следење и дискусија за поимот рециклирање, производи и начинот на рециклирање • Истражување за начинот на рециклирање на користени материјали • Изработуваат изработки по сопствен избор од стара хартија • Изработуваат изработки по сопствен избор од стара ткаенина • Изработуваат изработки по сопствен избор од пластика

<ul style="list-style-type: none"> • Рециклирање на пластика <p>број на часови : 1</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Собирна акција на отпад во училиштето <p>-стара хартија, пластика, метал</p> <p>број на часови : 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Учениците изведуваат собирна акција на отпад и негово складирање за почиста околина.
<ul style="list-style-type: none"> • Изложба на изработки од рециклирани материјали <p>Хартија, пластика, ткаенина</p> <p>број на часови : 1</p>	<p>Учениците ги изложуваат и објаснуваат своите изработки во холот на училиштето</p>